

Nr 92.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående pension åt vissa i statens tjänst anställda personer m. fl. jämte motionsvis gjorda framställningar om pension eller understöd m. m.

(5:e avd.)

I propositionen nr 120 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 10 mars 1950, framlagt förslag angående pension åt vissa i statens tjänst anställda personer m. fl.

Vidare ha motionsvis framställningar gjorts om pension eller understöd åt vissa anställningshavare m. m.

Beträffande utredningen i de ärenden, som behandlas i detta utlåtande, får utskottet, i den mån redogörelse i det följande ej lämnas, hänvisa till propositionen nr 120 samt vederbörande motioner.

1:o F. d. auditören Gunnar Wiberg. I motionen II: 60 hemställer herr *Kyling m. fl.*, att f. d. auditören G. Wiberg måtte tillerkännas en lämplig pension för sin återstående livstid och att hans hustru tillerkännes rätt till änkepension.

Av handlingarna inhämtas,

att Wiberg är född den 17 juli 1879 och således 70 år gammal;

att han under tiden den 1 november 1911—den 31 december 1948 innehaft förordnanden såsom vice krigsdomare, auditör eller vice auditör vid skilda krigsrätter;

samt att han såsom huvudsaklig förvärvsverksamhet under en följd av år utövat advokatrörelse i Skövde.

Hos Kungl. Maj:t anhöll Wiberg år 1948, att lämplig pension av statsmedel måtte tillerkännas honom för hans återstående livstid. Sedermera anhöll Wiberg år 1949 hos Kungl. Maj:t, att åtgärder måtte vidtagas för beredande av pension jämväl åt hans hustru. Såsom stöd för ansökningarna åberopade Wiberg, att de med hans auditörsbefattningar förenade göromålen under beredskapstiden varit synnerligen betungande samt att han på grund av sjukdom endast i ringa mån kunnat återuppta sitt arbete som advokat.

I häröver avgivet utlåtande anförde *försvarets civilförvaltning* bl. a., att det icke, såvitt ämbetsverket hade sig bekant, någonsin ifrågasatts, att auditörsbefattningarna skulle vara förenade med rätt till pension. Att Wiberg

endast på grund av de av honom åberopade förhållandena skulle beredas pension ansåge ämbetsverket icke kunna tillstyrkas.

Statskontoret ansåg i likhet med civilförvaltningen, att framställningarna borde lämnas utan bifall samt erinrade, att en vid 1937 års riksdag väckt motion om pension åt auditören P. G. R. Pihlstrands änka icke föranlett någon riksdagens åtgärd; bankoutskottet (utl. nr 36, p. 2) hade funnit sig icke kunna tillstyrka bifall till motionen, enär av Pihlstrand innehavda uppdrag såsom vice auditör och auditör haft karaktären av bisysslor.

Genom beslut den 30 september 1949 har *Kungl. Maj:t* (justitiedepartementet) med hänsyn till i ärendet föreliggande särskilda omständigheter tillerkänt Wiberg en gratifikation av 3 000 kronor.

Utskottet. Såsom av utredningen i ärendet framgår ha auditörsbefattningarna städse betraktats såsom bisysslor, vilka icke böra medföra rätt till pension. Ett tillmötesgående av det i motionen framställda förslaget skulle självfallet kunna medföra icke önskvärda konsekvenser. Vid sådant förhållande och då Wiberg av *Kungl. Maj:t* tillerkänts en gratifikation av 3 000 kronor, kan utskottet icke tillstyrka någon åtgärd i motionens syfte. Utskottet hemställer,

att motionen II: 60 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

2:o) **Städerskan vid svenska beskickningen i Helsingfors Emilia Mathilda Wikstedt.** I propositionen nr 120 har *Kungl. Maj:t* under punkten 1 föreslagit riksdagen medgiva, att städerskan vid svenska beskickningen i Helsingfors Emilia Mathilda Wikstedt må från och med månaden näst efter den, varunder hon lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1 776 kronor, varå tilläggsförmåner icke skola utgå.

Med tillstyrkande av *Kungl. Maj:ts* förevarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla *Kungl. Maj:ts* ifrågavarande framställning.

3:o) **F. d. kaptenen i kustartilleriets reserv Rolf Erik Georg Lindberg.** I motionen I: 26 hemställer herr *Lundqvist*, att riksdagen måtte medgiva, att f. d. kaptenen i kustartilleriets reserv Rolf Erik Georg Lindberg må från och med den 1 januari 1950 under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1 800 kronor eller med det belopp, som med hänsyn till föreliggande omständigheter kan anses skäligt.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Lindberg är född den 12 september 1875 och således 74 år gammal;
att han år 1895 anställts såsom officersvolontär vid Karlskrona artillerikår och den 15 mars 1907 utnämnts till kapten vid kustartilleriet;

att han den 15 september 1917 efter ansökan erhållit avsked under två år från sistnämnda beställning med tillstånd att i två år såsom lönlös kvarstå vid kustartilleriet, varefter han år 1919 vid 44 års ålder inträtt i kustartilleriets reserv utan tjänstgöringsskyldighet i fredstid och utan rätt till pension men med skyldighet att intill utgången av det år, då han uppnådde 55 års ålder, vid krig eller större rustning efter kallelse inställa sig till tjänstgöring vid kustartilleriet;

att han erhållit Kungl. Maj:ts tillstånd att kvarstå i reserven intill utgången av år 1945;

att han under tiden 13 april 1940—30 september 1945 varit inkallad till tjänstgöring i anledning av förstärkt försvarsberedskap med placering såsom försvarsassistent hos statens informationsstyrelse;

att han under tiden 1 juli 1900—20 september 1919 varit delägare i flottans pensionskassa;

att han inbetalt tjänstepensionsavgifter med tillhoppa 1 201 kronor 7 öre samt erlagt gratialavgifter med tillhoppa 2 077 kronor 92 öre;

att han enligt det för flottans pensionskassa gällande reglementet icke haft rätt till pension, enär han avgått ur tjänst innan han uppnått föreskrivna levnads- och tjänstår;

att han återbekommit matematiska värdet av erlagda gratialavgifter med 1 700 kronor 88 öre men enligt stadgande i flottans pensionskassas reglemente icke äger återfå erlagda tjänstepensionsavgifter.

Genom beslut den 27 mars 1931 har *Kungl. Maj:t* funnit en av Lindberg gjord ansökan att få komma i åtnjutande av pension icke föranleda någon åtgärd.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 3 januari 1945 gjorde Lindberg förnyad framställning om erhållande av pension. Genom beslut den 5 oktober samma år fann Kungl. Maj:t ansökningen icke föranleda någon åtgärd.

I en *vid 1946 års riksdag väckt motion* (II: 347) hemställdes, att riksdagen måtte medgiva Lindberg rätt till ersättning för de av honom till flottans pensionskassa erlagda tjänstepensionsavgifterna. På hemställan av *bankoutskottet* (utl. nr 45) beslöt riksdagen, att motionen icke skulle till någon riksdagens åtgärd föranleda.

I den nu väckta motionen anföres bl. a. följande.

Lindberg har folkpension i vanlig ordning samt dessutom tills vidare fr. o. m. 1 januari 1942 en årlig pension å 3 000 kronor från Tidningarnas telegrambyrå AB.

Då Lindberg avgick som kapten å stat redan år 1917 vid 42 års ålder och då han inträdde i reserven först vid 44 års ålder, är han enligt gällande bestämmelser icke berättigad till pension eller till uppskjuten tjänstelivränta. Såväl med hänsyn till att Lindberg dock varit i tjänst som officer å aktiv stat med lön under mer än 17 år och därefter under mer än 27 år varit officer i reserven med skyldighet att tjänstgöra i krig och då värnpliktiga eljest inkallas för rikets försvar m. m. som särskilt med tanke på hans ovannämnda kvalificerade och synnerligen väl vitsordade tjänstgöring

under nära 5½, år såsom försvarsassistent hos statens informationsstyrelse, synes det billigt och rättvist, att han genom statens försorg beredes någon pension.

Om Lindberg kvarstått i tjänst å aktiv stat till 50 års ålder, skulle han nu varit berättigad till årlig statlig pension med 7 572 kronor jämte 12 procent rörligt tillägg därå. Med hänsyn till hans tjänstgöring hos statens informationsstyrelse synes den här ifrågasatta pensionen lämpligen böra utgå med något mer än en femtedel av full kaptenspension eller avrundad till 1 800 kronor.

Utskottet. Såsom av den lämnade redogörelsen framgår är Lindberg, som år 1919 lämnat den aktiva militärtjänsten vid en levnadsålder av 44 år och därefter inträtt i reserven, författningenligt icke berättigad till vare sig pension eller tjänstelivränta. Att, såsom motionären ifrågasatt, Lindberg skulle genom särskilt riksdagsbeslut tillerkännas en pension på grund av hans under åren 1940—1945 fullgjorda tjänstgöring som försvarsassistent hos statens informationsstyrelse läser bl. a. med hänsyn till konsekvenserna icke böra ifrågakomma. Med hänsyn härtill och då Lindbergs pensionsfråga senast år 1945 varit föremål för Kungl. Maj:ts prövning utan att föranleda någon åtgärd, hemställer utskottet,

att motionen I: 26 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

4:o) **F. d. ingenjören hos marinförvaltningen Gustaf Emanuel Lundin (tilläggs-pension).** I motionen I: 27 hemställer herr *Lundqvist*, att riksdagen måtte bevilja f. d. ingenjören hos marinförvaltningen Gustaf Emanuel Lundin — utöver honom författningenligt tillkommande pension — tilläggs-pension med det belopp, som må anses skäligt.

Av handlingarna inhämtas,

att Lundin är född den 23 september 1884 och således 65 år gammal;

att han år 1906 avlagt examen vid tekniska skolan i Stockholm och åren 1911—1913 bedrivit studier vid Ingenieur-Akademie und Technikum Strelitz;

att han före den 1 februari 1918, då han tillträdde statlig tjänst, innehaft vissa anställningar i kommunal och enskild tjänst;

att han under tiden 1 februari 1918—30 september 1927 varit anställd som ritare vid Stockholms örlogsvarv, från vilken anställning han sistnämnda dag entledigats på grund av 1925 års försvarsbeslut och i samband därmed erhållit en avskedsersättning av 3 925 kronor 25 öre jämlikt föreskrifterna i kungörelsen den 15 januari 1926, nr 10;

att han under tiden den 23 oktober 1933—den 30 september 1948, då han avgick ur tjänst med ålderspension, varit anställd vid marinförvaltningens skeppsbyggnadsavdelning, varvid han sedan den 1 juni 1941 innehaft pensionsberättigande tjänst, senast i lönegraden Ce 22;

att Kungl. Maj:t genom beslut den 11 juni 1948 med stöd av 15 § 3 mom. 1947 års allmänna tjänstepensionsreglemente medgivit, att Lundin finge av tidsperioderna 1 februari 1918—30 september 1927 och 23 oktober 1933

—31 maj 1941, varunder han före erhållande av pensionsberättigande anställning tjänstgjort såsom ritare och ingenjör vid Stockholms örlogsvarv och marinförvaltningen, såsom tjänstår för pension enligt reglementet tillgodoräkna 11 år 6 månader (= $\frac{2}{3}$ av tjänstetiden);

samt att Lundin jämlikt statskontorets beslut den 31 augusti 1948 tillförsäkrats avkortad ålderspension med 4 056 kronor för år intill 67 års ålder och 3 576 kronor för år för tiden därefter jämte 12 procent rörligt tillägg (hel pension = 7 553 kronor).

Hos Kungl. Maj:t anhöll därefter Lundin om tillgodoräkning såsom tjänstår i pensionshänseende av vissa tider, varunder han före den 1 februari 1918 varit anställd i enskild eller kommunal tjänst. Därvid gjorde Lundin gällande dels att hans kommunala och enskilda anställningar haft betydelse för hans senare anställning i statens tjänst, dels ock att han vid en del av dessa utfört arbetsuppgifter för statliga företag och inrättningar. Efter att ha inhämtat vissa upplysningar från statliga myndigheter anförde marinförvaltningen i skrivelse den 27 november 1948 en del omständigheter, som i viss mån bestyrkte Lundins uppgifter. I en del fall hade uppgifterna ej kunnat styrkas, enär vederbörliga ritningar och handlingar blivit utgallrade och de chefer och ingenjörer, som Lundin biträtt, ej längre voro i livet. Marinförvaltningen tillstyrkte för sin del bifall till framställningen. Försvarets civilförvaltning fann däremot vad som anförts icke vara av beskaffenhet att utgöra tillräckliga skäl för medgivande av att ytterligare tid tillgodoräknades Lundin för pension, och även statskontoret avstyrkte framställningen.

Genom beslut den 14 oktober 1949 lämnade *Kungl. Maj:t* framställningen utan bifall.

I föreliggande motion anføres till stöd för det däri framförda förslaget bl. a., att man i fråga om Lundins pensionsförmåner borde taga hänsyn till att han utan eget förvållande efter 9 $\frac{2}{3}$ års väl vitsordad tjänstgöring i statens tjänst blev entledigad och att han först efter omkring 6 år åter kunde beredas sådan anställning. Genom detta uppehåll i statstjänsten fick Lundin sin befordran försenad, och därigenom kunde han före pensionsåldern ej uppnå den lönegradsplacering, som han med hänsyn till utbildning och tjänstgöring borde kunnat räkna med.

Utskottet. Såsom av den lämnade redogörelsen framgår uppbär Lundin författningsenligt avkortad tjänstepension med 4 056 kronor för år jämte rörligt tillägg. Vid bestämmandet av nämnda pension har, jämlikt Kungl. Maj:ts särskilda medgivande, såsom tjänstår tillgodoräknats honom två tredjedelar av den tid, varunder han före erhållande av pensionsberättigande befattning innehaft vissa anställningar vid försvarsväsendet. En av Lundin hos Kungl. Maj:t gjord ansökan om att i pensionshänseende därjämte få tillgodoräkna vissa anställningstider i enskild och kommunal tjänst har däremot av Kungl. Maj:t lämnats utan bifall. Vid angivna förhållande kan utskottet icke tillstyrka, att — såsom i motionen hemställdes

— särskild tilläggspension skulle beredas Lundin utöver den honom tillkommande tjänstepensionen. Åberopande det anförda hemställer utskottet, att motionen I: 27 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

5:o) **Förra rullföringsbiträdet, fanjunkaren i skånska kavalleriregementets reserv Per Silfverberg (tilläggspension).** I de likalydande motionerna I: 232 och II: 279, väckta den förra av herr *Rosenberg* och den senare av herr *Johnson* i Skoglösa, har hemställts, att riksdagen måtte besluta tilldela fanjunkaren i Skånska kavalleriregementets reserv Per Silfverberg pension av samma storlek, som tillkommer fanjunkare på aktiv stat, eller med det belopp, som med hänsyn till omständigheterna kan anses skäligt.

Till stöd för det sålunda väckta förslaget anföres i motionen II: 279 följande.

I proposition nr 142 vid föregående års riksdag föreslog Kungl. Maj:t, att Silfverberg tilldelades en årlig pension av 2 232 kr. Riksdagen biföll denna framställning.

Silfverberg, som är född den 29 mars 1886, antogs till volontär vid Skånska dragonregementet den 1 nov. 1905 samt övergick den $\frac{1}{8}$ 1915 i regementets reserv i sergeants grad. Vid inträdet i reserven förordnades Silfverberg som rullföringsbiträde vid Tomelilla rullföringsområde nr 4. Denna befattning har Silfverberg innehaft i över 26 år tiden $\frac{1}{8}$ 1915— $\frac{31}{12}$ 1941. Vid inskrivningsväsendets omorganisation $\frac{1}{4}$ 1942 förordnades Silfverberg i arvodesbefattning vid Skånska kavalleriregementets mobiliseringsavdelning och den 1 oktober samma år vid kavalleriregementets indragning i arvodesbefattning vid Skånska pansarregementets personalavdelning. Denna befattning innehar Silfverberg allttjämt. Silfverberg förordnades till fanjunkare i Skånska kavalleriregementets reserv den $\frac{30}{3}$ 1936.

Silfverberg kommer den $\frac{1}{10}$ 1950, då han inträder i pensionsåldern, att ha varit anställd i statens tjänst i nära 45 år, varav 9 år i manskapsställning och 35 år i arvodesbefattning, avsedd för pensionsavgången underofficer.

Silfverbergs pensionsförmåner komma att vid avgången uppgå till sammanlagt 3 420 kr., då han utom ovannämnda pension å 2 232 kr. även erhåller reservpension med 1 188 kr. Med hänsyn till den långa tid Silfverberg varit anställd i försvaret måste hans pensionsförmåner anses som blygsamma. Det kan nämnas att en överfurir, som avgår med pension vid 55 års ålder, erhåller en årlig pension av 4 650 kr. En fanjunkare på aktiv stat får vid sin avgång 5 616 kr. i årlig pension. Skillnaden är i det förra fallet 1 230 kr. och i det senare 2 196 kr. En skälig förhöjning av Silfverbergs pensionsförmåner framstår därför som välmotiverad. Det vore berättigat att tillerkänna Silfverberg en pension av samma storlek, som tillkommer en avgående fanjunkare på aktiv stat.

Utskottet. Såsom av redogörelsen framgår har 1949 års riksdag på förslag av Kungl. Maj:t tillerkänt Silfverberg en årlig pension av 2 232 kronor i hans egenskap av f. d. rullföringsbiträde. Då enligt utskottets mening i de nu väckta motionerna några sådana skäl icke förebragts, som skulle kunna motivera ett frångående av nämnda beslut, hemställer utskottet,

att motionerna I: 232 och II: 279 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

6:o) **Förra städerskan hos socialstyrelsen Adéle Sofia Andersson, född Bäck.** Under punkten 2 av propositionen nr 120 föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att förra städerskan hos socialstyrelsen Adéle Sofia Andersson, född Bäck, må, räknat från och med den 1 september 1949, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 528 kronor.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågakavande framställning.

7:o) **Anställningshavarna hos arbetsmarknadsstyrelsen Karl Otto Fast och David Emanuel Forslund.** Under punkten 3 av propositionen nr 120 föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att anställningshavarna hos arbetsmarknadsstyrelsen Karl Otto Fast och David Emanuel Forslund må från och med månaden näst efter den, varunder de lämna sina anställningar, under återstående livstiden från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära årliga pensioner, Fast med 2 268 kronor och Forslund med 2 940 kronor.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågakavande framställning.

8:o) **F. d. e. o. byråinspektören Karl August Robert Paulson.** I de likalydande motionerna I: 56 och II: 57, väckta den förra av herrar *Sandler* och *Branting* samt den senare av herrar *Mosesson* och *Hedlund* i Rådomb, har hemställts, att riksdagen måtte tillerkänna f. d. e. o. byråinspektören i socialstyrelsen Robert Paulson vid uppnådda 65 år pension med det belopp, som vederbörande utskott med hänsyn till förhållandena finner skäligt att föreslå riksdagen.

Av handlingarna inhämtas,
att Paulson är född den 16 januari 1886 och således 64 år gammal;
att han åren 1906—1910 var fast anställd vid försvarsväsendet;
att han under åren 1910—1914 anlätades av generalstaben i samförstånd med polisledningen för särskilda spaningsuppdrag beträffande personer, som misstänktes uppehålla sig i landet i illegalt syfte;
att han innehaft anställning vid statens polisbyrå för övervakande av utlänningar under tidsperioderna 1 augusti 1914—31 januari 1918, 1 januari 1921—31 december 1924 samt 1 januari 1933—31 december 1937, sistnämnda tidsperiod såsom t. f. föreståndare för polisbyrån;
att han under tiden 1 januari 1938—30 juni 1944 innehaft anställning såsom e. o. byråinspektör hos socialstyrelsen och tiden 1 juli 1944—15 mars 1947 motsvarande anställning hos statens utlänningskommission;

att han, efter att jämlikt Kungl. Maj:ts beslut ha avstängts från tjänstgöring hos utlänningskommissionen fr. o. m. den 4 januari 1945, genom högsta domstolens utslag den 15 mars 1947 dömts, förutom till frihetsstraff, till avsättning.

samt att han alltsedan den 5 juli 1948 är anställd hos arbetsnämnden i Stockholms stad såsom extra tjänsteman i lönegraden Cg 13.

Över motionerna har, efter därom i vederbörlig ordning gjord framställning, statskontoret avgivit utlåtande, därvid ämbetsverket infordrat yttrande från socialstyrelsen.

Socialstyrelsen har framhållit, att Paulson torde äga rätt till tjänstelivränta vid 65 års ålder och vidare anfört följande.

Socialstyrelsen har i bifogad tjänstematrikel¹ sammanställt vissa uppgifter rörande Paulsons tjänsteförhållanden med syfte att belysa den rätt till pensionsförmån, som skulle kunna tillkomma Paulson på grundval av dessa tjänsteförhållanden. Därjämte bifogas en skrivelse från statens utlänningskommission¹ angående Paulsons tjänstgöring hos kommissionen.

Det framgår härav bland annat, att Paulson under tiden mellan $\frac{1}{8}$ 1914 och $\frac{31}{12}$ 1937 periodvis har tjänstgjort å den särskilda polisbyrå för övervakande av utlännningar, vilken byrå stod under överståthållarämbetets överinseende, samt därefter har varit i socialstyrelsens tjänst under tiden från $\frac{1}{1}$ 1938 till $\frac{30}{6}$ 1944 och i statens utlänningskommissions tjänst under tiden från $\frac{1}{7}$ 1944 till $\frac{15}{3}$ 1947, då Paulson dömdes till avsättning genom högsta domstolens utslag. Paulson hade då redan tills vidare avstängts från tjänstgöring hos utlänningskommissionen genom Kungl. Maj:ts beslut den 4 januari 1945.

Det må erinras om att polisbyrån överflyttades från överståthållarämbetet till socialstyrelsen $\frac{1}{1}$ 1938. Viss del av den personal, som hos polisbyrån haft stadigvarande anställning, övergick härmed i socialstyrelsens och sedermera i utlänningskommissionens tjänst. Det kan vidare förtjäna att nämnas, att utlänningskommissionen i skrivelse till Konungen den 21 juni 1949 har hemställt, att befattningshavare, tillhörande denna kategori, måtte få tillgodoräkna sina icke pensionsberättigande anställningstider hos polisbyrån som tjänstår för erhållande av pension.

Paulsons tjänstgöring å polisbyrån torde delvis ha haft en mera speciell, statlig karaktär och på denna grund i ännu något högre grad än den övriga personaliens kunna komma i betraktande i förevarande hänseende.

I motionerna har uppgivits, att Paulson under 39 år varit i allmän tjänst. Socialstyrelsen har icke kännedom om på vilket beräkningssätt detta uttalande grundats. I varje fall synes det icke vara möjligt att komma upp till denna siffra utan att medräkna den tid, då Paulson ägnade sig åt att driva en enskild detektivbyrå och därunder innehade vissa uppdrag för generalstabens räkning. Denna tid lär väl dock svårligen kunna komma i betraktande såsom berättigande till pension. I den mån Paulson har bestridit någon rent kommunal tjänst, lär väl denna näppeligen kunna medräknas.

Enligt riktlinjerna för den förestående omregleringen av pensionsförhållandena beträffade avsatt tjänsteman, å vilken tidigare utfärdat tjänstepensionsreglemente äger tillämpning, skall avsättningen i och för sig icke längre få den verkan, att sådan tjänsteman kommer att intaga en ogynnsammare ställning i pensionshänseende, såsom i motionerna uppenbarligen har

¹ Här utesluten.

förutsatts. Under sådana omständigheter synes något särskilt beslut från riksdagens sida om pension åt Paulson icke vara erforderligt.

Statskontoret har anfört följande.

Såsom socialstyrelsen framhållit, torde Paulson vara berättigad att efter därom gjord ansökan från och med månaden näst efter den, varunder han uppnår 65 års ålder, komma i åtnjutande av tjänstelivränta jämlikt bestämmelserna i 26—28 §§ 1941 års allmänna tjänstepensionsreglemente. Där- est Paulson den 3 januari 1945 frivilligt avgått ur tjänst, hade honom tillkommande tjänstelivränta, grundad å hans anställningstid i extra ordinarie befattning eller tiden 1 januari 1938—3 januari 1945 uppgått till 1 126 kronor 80 öre för år. På grund av bestämmelsen i 28 § 3 mom. samma reglemente skulle livräntan dock i förevarande fall komma att utgå med allenast en tredjedel. En bestämmelse av samma innebörd, som varit intagen i 1947 års allmänna tjänstepensionsreglemente i dess ursprungliga lydelse, har emellertid genom beslut av 1949 års riksdag upphört att gälla. För att erhålla en motsvarande jämkning av gällande äldre pensionsbestämmelser har Kungl. Maj:t med stöd av riksdagens bemyndigande uppdragit åt statskontoret att inkomma med förslag härutinnan. Statskontoret är berett att inom närmaste tiden för Kungl. Maj:t framlägga sådant förslag. Det torde således kunna förutsättas, att Paulson tillkommande livränta kommer att utgöra ovannämnda 1 126 kronor 80 öre för år.

Såsom ovan framhållits, kan till grund för livräntas bestämmande endast läggas anställningstiden från och med den 1 januari 1938, då Paulson erhållit pensionsberättigande befattning i statens tjänst. Av föreliggande tjänstematrikelutdrag beträffande Paulson framgår, att denne under vissa perioder, tillhoppa något mer än 12 år, varit anställd vid polisbyrån för övervakande av utlänningar i riket. Därest för Paulson varit fråga om tjänstepension, torde Kungl. Maj:t med stöd av bestämmelsen i 17 § 3 mom. 1941 års allmänna tjänstepensionsreglemente i särskild ordning ha medgivit tillgodoräkning med två tredjedelar av sistnämnda tid. Dylika medgivanden om tjänstårsberäkning i pensionshänseende ha emellertid regelmässigt begränsats att gälla tjänste- och familjepension men däremot icke tjänste- och familjelivränta.

På grund av vad sålunda anförts finner sig statskontoret icke kunna tillstyrka, att Paulson i pensionshänseende beredes en förmånligare ställning än den som tillkommer honom med tillämpning av gällande pensionsbestämmelser. Statskontoret anser förty, att motionerna icke böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

Utskottet. Såsom socialstyrelsen och statskontoret framhållit, är Paulson berättigad att efter uppnåendet av 65 års ålder utbekomma tjänstelivränta med tillämpning av bestämmelserna i 1941 års allmänna tjänstepensionsreglemente. Beloppet av livräntan skulle, därest Paulson frivilligt avgått ur tjänst vid den tidpunkt då han avstängdes från tjänstgöring, ha uppgått till 1 126 kronor 80 öre för år. Enär Paulson dömts till avsättning, skall dock livräntan jämlikt stadgande i 28 § 3 mom. nämnda reglemente utgå med allenast en tredjedel av sagda belopp. Emellertid har — sedan jämlikt beslut av fjolårets riksdag ett i 1947 års allmänna tjänstepensionsreglemente intaget stadgande om reduktion av livräntan i här avsedda fall numera upphört att gälla — åt statskontoret uppdragits att avge förslag till motsvarande jämkning av gällande äldre pensionsbestämmelser. Enligt vad statskontoret

ret upplyst, kommer ämbetsverket att inom den närmaste tiden för Kungl. Maj:t framlägga sådant förslag. En omreglering i enlighet härmed av pensionsförhållandena beträffande avsatt tjänsteman, å vilken tidigare utfärdat tjänstepensionsreglemente äger tillämpning, torde medföra, att reduktion av tjänstelivränta vid avsättning icke vidare kommer att äga rum. Det kan sålunda förutsättas, att den Paulson tillkommande livräntan icke kommer att utgå med lägre belopp än om han frivilligt avgått ur tjänst. Vid sådant förhållande anser utskottet i likhet med de hörda myndigheterna, att de nu väckta motionerna icke böra föranleda någon åtgärd från riksdagens sida.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att motionerna I: 56 och II: 57 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

9:o) **Förre biträdande platsledaren vid vägförvaltningen i Västernorrlands län Erik Algot Granberg.** Under punkten 4 av propositionen nr 120 föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att förre biträdande platsledaren vid vägförvaltningen i Västernorrlands län Erik Algot Granberg må, räknat från och med den 1 maj 1949, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 2 004 kronor.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

10:o) **Förre vägarbetaren, landstingsmannen Carl August Ferm.** Under punkten 5 av propositionen nr 120 föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att förre vägarbetaren, landstingsmannen Carl August Ferm, må, räknat från och med den 1 januari 1950, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 996 kronor, varå tilläggsförmåner icke skola utgå.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

11:o) **Förre köksföreståndarinnan vid statens vattenfallsverks impregneringsanstalt i Åsbro Linda Linnéa Vidlund.** Under punkten 6 av propositionen nr 120 föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att förre köksföreståndarinnan vid statens vattenfallsverks impregneringsanstalt i Åsbro Linda Linnéa Vidlund må, räknat från och med den 1 juni 1949, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 804 kronor, varvid skall iakttagas den Vidlund

genom Kungl. Maj:ts beslut den 18 november 1949 ålagda återbetalnings-skyldigheten.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

12:o) **Vägarbetaren Fritz Johan Talsjö.** I motionen II: 25 hemställer herr *Åkerström*, att riksdagen måtte besluta, att hinder icke möter för vägarbetaren F. J. Talsjö att i och för underkastande under 1942 års arbetarpensionsreglemente jämlikt dess 1 § 1 mom. d) få tillgodoräkna anställningstid hos civilförvarsstyrelsen och att pension sålunda enligt detta reglemente och det i dess ställe senare utfärdade 1947 års motsvarande reglemente måtte kunna beredas honom.

Av handlingarna inhämtas,

att Talsjö är född den 27 oktober 1886 och således 64 år gammal;

att han under åren 1919—1949 innehaft anställningar hos Skellefteå väghållningsdistrikt och Skellefteåbygdens vägdistrikt ävensom, från och med år 1944, hos vägförvaltningen i Västerbottens län med en sammanlagd tjänstetid av 10 år 8 månader 13 dagar;

samt att han under tiden oktober 1944—juli 1945 tjänstgjort såsom blockledare i Ljusvattnet vid omhändertagande av finska evakuerade m. m., vilket arbete bedrivits i civilförvarsstyrelsens regi.

I motionen anföres till stöd för det däri väckta förslaget bl. a. följande.

Genom sin anställning år 1944 hos civilförvarsstyrelsen, som ju är en statlig institution, har Talsjö utan tvivel innehaft statlig anställning. Vad som i detta sammanhang särskilt bör beaktas, är för det första, att Talsjö icke frivilligt sökt denna anställning utan i stället, såsom tydligt framgår av vederbörande civilförvarsschefs intyg, *uttagits* för detta arbete. Därest denna uttagning icke skett, hade han utan tvekan uppnått minst 7 månaders anställning hos vägförvaltningen även år 1944. Detta är icke endast ett antagande utan stödes av dels intyg av vägmästare, dels den omständigheten, att Talsjö åren 1945 och 1946 varit i arbete hos vägförvaltningen mer än 7 månader per år, ett förhållande som talar för sannolikheten av att samma skulle blivit fallet år 1944, därest han ej uttagits till befattningen som blockledare. Av sistnämnda intyg framgår, att Talsjö i så fall skulle ha i vanlig ordning fortsatt sin anställning under månaderna oktober—december 1944 med de vid denna tid varje år regelbundet återkommande förberedelsearbetena för vintervägunderhållet. Härigenom skulle han med all visshet ha kommit upp i mer än 7 månaders anställning år 1944 och sålunda för 3 år i följd ha uppnått anställningstid av dylik längd. Härigenom hade Talsjö kunnat bli underkastad pensionsreglementet, innan han den 27/10 1946 uppnådde 60 års ålder.

Över motionen har, efter därom i vederbörlig ordning gjord framställning, statens pensionsanstalt avgivit utlåtande, därvid anstalten infortrat yttrande från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har anfört följande.

Frågan huruvida Talsjö vid tillämpning av 1 § 1 mom. d) 1942 års tjänstepensionsreglemente för arbetare skulle få tillgodoräkna tid för tjänstgöring såsom blockledare för omhändertagande av finska evakuerade i civilförsvarsstyrelsens regi har såsom framgår av till föreliggande motion bilagda handlingar tidigare varit föremål för utredning inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, som i ärendet hört civilförsvarsstyrelsen och statskontoret. Utredningen gav vid handen, att denna tjänstgöring icke var att betrakta såsom sådan arbetaranställning, som fick inräknas i den s. k. kvalifikationstiden enligt nämnda författningsrum.

I ärendet har numera förebragts ett den 22 november 1949 dagtecknat intyg av civilförsvarschefen G. Sverdrup i Bureå, vilket fogats till motionen. Enligt nämnda intyg skulle Talsjö uttagits till och icke frivilligt sökt tjänstgöring såsom blockledare. Såvitt styrelsen har kunnat uttröna, förelåg vid ifrågavarande tid icke någon formell tjänsteplikt enligt civilförsvarslagen, varför uttagningen av Talsjö till blockledarebefattningen icke torde ha skett tvångsvis. Tjänstgöringen torde vidare knappast kunnat karakteriseras såsom sådan »arbetaranställning», vilken förutsattes i tjänstepensionsreglementet. Det måste i princip anses vara oriktigt, att Talsjö sättes i bättre läge än t. ex. sådana arbetare, som under viss tid tjänstgöra såsom arbetsledare och icke äga räkna denna tid tillgodo såsom kvalifikations-tid enligt 1 § 1 mom. d) tjänstepensionsreglementet.

Med hänsyn till vad sålunda anförts, anser sig väg- och vattenbyggnadsstyrelsen icke kunna tillstyrka bifall till föreliggande motion.

Statens pensionsanstalt har anslutit sig till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens uppfattning.

Utskottet. Det i motionen framförda förslaget innebär, att Talsjö skulle såsom kvalifikationstid i pensionshänseende jämlikt 1 § 1 mom. d) 1942 års arbetarpensionsreglemente få tillgodoräkna viss tid, varunder han år 1944 tjänstgjort såsom blockledare vid omhändertagande i civilförsvarsstyrelsens regi av finska evakuerade m. m. Av den lämnade redogörelsen framgår, att frågan härom tidigare varit föremål för prövning inom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, som efter att ha inhämtat yttrande från civilförsvarsstyrelsen och statskontoret funnit omförmälda anställning icke vara att anse som sådan arbetaranställning, vilken avses i nämnda reglemente.

I motionen göres nu med stöd av intyg gällande, att därest Talsjö icke »uttagits» till tjänstgöring som blockledare, han kunnat påräkna så lång anställningstid under år 1944 vid vägväsendet, att han skulle blivit underkastad reglementet. I anledning av denna uppgift må framhållas, att väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i sitt över motionen avgivna yttrande anfört bl. a., att såvitt styrelsen kunnat finna, vid ifrågavarande tid icke förelegat någon formell tjänsteplikt enligt civilförsvarslagen, varför Talsjös placering som blockledare icke torde ha skett tvångsvis. Ifrågavarande tjänstgöring torde således icke i och för sig ha verkat hindrande på Talsjös möjligheter att vinna förlängd anställning vid vägväsendet under år 1944. Härtill kommer, som nämnts, att tjänstgöringen som blockledare knappast lär kunna betecknas som arbetaranställning i pensionsreglementets mening. Vid

angivna förhållanden finner sig utskottet i likhet med de hörda myndigheterna icke kunna tillstyrka det i motionen framställda yrkandet.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att motionen II: 25 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

13:o) **Förre vägarbetaren August Wilhelm Oskarsson.** I motionen II: 195 hemställer herr *Jacobson* i Vilhelmina, att riksdagen måtte medgiva, att förre vägarbetaren A. W. Oskarsson från och med den 1 januari 1950 under sin återstående livstid får från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1272 kronor, varå tilläggsförmåner ej må utgå.

Av handlingarna inhämtas,

att Oskarsson är född den 13 juli 1887 och således 62 år gammal;

att han åren 1912—1922 varit anställd vid statliga järnvägsbyggnader med en sammanlagd tjänstetid av 9 år 10 månader 11 dagar;

att han åren 1923—1940 varit anställd vid Lycksele m. fl. vägdistrikt med en sammanlagd tjänstetid av 10 år 10 månader 21 dagar;

samt att han således — efter en sammanlagd tjänstetid av omkring 21 år — lämnat sin arbetsanställning år 1940 vid en levnadsålder av 53 år.

Över motionen har statens pensionsanstalt, efter därom i vederbörlig ordning gjord framställning, avgivit utlåtande och därvid infortrat yttrande från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har anfört följande.

På anmodan av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har vägförvaltningen i Västerbottens län företagit utredning i ärendet, vilken ger vid handen, att Oskarsson kan räkna en sammanlagd anställningstid i statens tjänst och i väghållnings- och vägdistrikt av cirka 21 år, att han år 1940 slutade sin anställning vid vägväsendet samt att han icke vid något tillfälle anmält sig vilja ifrågakomma till anställning vid den statliga vägorganisationen. Med hänsyn till att Oskarsson icke kan åberopa särskilt lång anställningstid samt till det förhållandet att han icke anmält sig till erhållande av arbete finner sig väg- och vattenbyggnadsstyrelsen icke kunna tillstyrka bifall till föreliggande motion II: 195.

Statens pensionsanstalt har med hänsyn dels till att Oskarsson avgått från arbetaranställningen redan vid ungefär 53 års ålder ock före vägväsendets förstatligande, dels ock till konsekvenserna bestämt avstyrkt bifall till motionen.

Utskottet. Av utredningen i ärendet framgår att Oskarsson, som är född år 1887, slutat sin anställning vid vägväsendet år 1940 och att han icke därefter anmält sig vilja ifrågakomma till anställning vid den statliga vägorganisationen. Oskarsson fyller således icke de för erhållande av pension jämlikt gällande bestämmelser om pensionering av vissa f. d. arbetare

vid vägväsendet uppställda villkoren, nämligen att vara född före år 1884 samt att ha kvarstått i anställning till 1943 års utgång. Med hänsyn härtill och då riksdagen tidigare ansett sig böra vid sidan av nämnda bestämmelser bevilja pension av statsmedel endast åt vägarbetare, som kunnat åberopa särskilt lång anställningstid (omkring 30 år eller därutöver), finner sig utskottet i likhet med de hörda myndigheterna icke kunna tillstyrka någon åtgärd i motionens syfte.

Utskottet hemställer förty,

att motionen II: 195 icke må till någon riksdagens åtgärd föränleda.

14:o) Förra vägarbetaren Viktor Seth Mårdberg. I motionen II: 196 hemställer herr *Jacobson* i Vilhelmina, att riksdagen måtte medgiva, att förra vägarbetaren V. S. Mårdberg från och med den 1 januari 1950 under sin återstående livstid får från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1 272 kronor, varå tilläggsförmåner ej må utgå.

Av handlingarna inhämtas,

att Mårdberg är född den 1 januari 1889 och således 61 år gammal;

att han åren 1912—1927 varit anställd vid statliga järnvägsbyggnader med en sammanlagd tjänstetid av 9 år 9 månader 18 dagar;

att han åren 1928—1941 varit anställd vid Dorotea vägdistrikt med en sammanlagd tjänstetid av 9 år 1 månad;

samt att han således — efter en sammanlagd tjänstetid av omkring 19 år — lämnat sin arbetsanställning år 1941 vid en levnadsålder av 52 år.

Över motionen har statens pensionsanstalt, efter därom i vederbörlig ordning gjord framställning, avgivit utlåtande och därvid infordrat yttrande från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har anfört följande.

På anmodan av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har vägförvaltningen i Västerbottens län företagit utredning i ärendet, vilken ger vid handen, att Mårdberg kan räkna en sammanlagd anställningstid i statens tjänst och i väghållnings- och vägdistrikt av 18 år 10 månader 18 dagar, att han slutade sin anställning vid vägväsendet med utgången av år 1941 samt att han icke vid något tillfälle anmält sig vilja ifrågakomma till anställning vid den statliga vägorganisationen. Med hänsyn till att Mårdberg icke kan åberopa särskilt lång anställningstid samt till det förhållandet att han icke anmält sig till erhållande av arbete, finner sig väg- och vattenbyggnadsstyrelsen icke kunna tillstyrka bifall till föreliggande motion II: 196.

Statens pensionsanstalt har med hänsyn dels till att Mårdberg avgått från arbetaranställningen redan vid ungefär 53 års ålder och före vägväsendets förstatligande, dels ock till konsekvenserna bestämt avstyrkt bifall till motionen.

Utskottet. Då omständigheterna i föreliggande pensionsärende äro likartade med de under nästföregående punkt omförmälda, får utskottet med åberopande av vad utskottet där anfört hemställa,

att motionen II: 196 icke må till någon riksdagen åtgärd föränleda.

15:o) **Förra städerskan vid nationalmuseum Frida Johansson, född Johansson.** Under punkten 7 av propositionen nr 120 föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att förra städerskan vid nationalmuseum Frida Johansson, född Johansson, må, räknat från och med den 1 oktober 1949, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 468 kronor.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

16:o) **Förra städerskan vid karolinska högre allmänna läroverket i Örebro Agnes Elisabet Pettersson, född Smedberg.** Under punkten 8 av propositionen nr 120 föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att förra städerskan vid karolinska högre allmänna läroverket i Örebro Agnes Elisabet Pettersson, född Smedberg, må, räknat från och med den 1 januari 1949, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 528 kronor.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

17:o) **Förra e. o. småskolläraren Svea Johanna Grahn, född Stenberg.** Under punkten 9 av propositionen nr 120 föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att förra extra ordinarie småskolläraren Svea Johanna Grahn, född Stenberg, må åtnjuta tjänste- och familjepensionsrätt, såsom om hon vid pensionsålderns inträde innehaft extra ordinarie småskollärartjänst, dock att vid tjänstårsberäkningen hänsyn icke må tagas till tid efter Grahns avgång ur tjänst samt att såsom villkor för pensionsrättens åtnjutande skall gälla, att Grahn avstår från författningsenligt föreliggande rätt till livränta.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

18:o) Förra lärarinnan Hulda Elisabet Wiklund. (*tilläggs pension*). I likalydande motionerna I: 57 och II: 105, väckta den förra av herr *Nils Larsson m. fl.* och den senare av herr *Gunnarsson m. fl.*, har hemställts, att riksdagen ville besluta, att lärarinnan Hulda Elisabet Wiklund, Offerdal, fr. o. m. den 1 juli 1950 måtte erhålla tilläggs pension med skäligt belopp.

Av handlingarna inhämtas,

att Wiklund är född den 14 november 1888 och således 61 år gammal;

att hon åren 1907—1919 och 1946—1949 innehaft anställningar som lärarinna resp. e. o. lärarinna i olika skoldistrikt inom Jämtlands län med en sammanlagd tjänstetid av 12 år 6 månader;

att hon åren 1919—1944 varit verksam såsom missionär och lärarinna vid missionsstationen Naiman-ul i Mongoliet;

att statens pensionsanstalt genom beslut den 17 juni 1949 tillerkänt Wiklund avkortad tjänstepension med $\left(\frac{12,5}{30} \cdot 4\,104 =\right)$ 1 716 kronor för år, varvid anstalten, enär Wiklund innehaft den befattning, från vilken avgången ägt rum, under kortare tid än tre år före pensionsålderns inträde, vidtagit sådan nedsättning av tjänstepensionsunderlaget för berörda tjänst, som cmförmåles i 11 § 1 mom. andra stycket 1947 års tjänstepensionsreglemente för folkskolan;

samt att, sedan Wiklund hos Kungl. Maj:t anhållit att såsom tjänstår för pension enligt nyssnämnda reglemente få tillgodoräkna tid, varunder hon varit verksam såsom missionär och lärarinna i Mongoliet, Kungl. Maj:t genom beslut den 28 oktober 1949 funnit ansökningen icke föranleda annan åtgärd än att Kungl. Maj:t medgivit, att vid bestämmande av ålderspension åt Wiklund finge tagas till utgångspunkt det för hennes senast innehavda befattning gällande pensionsunderlaget utan nedsättning, i följd varav hennes pension numera utgår med $\left(\frac{12,5}{30} \cdot 4\,152 =\right)$ 1 740 kronor för år.

Utskottet. Såsom av den lämnade redogörelsen framgår har frågan om tillgodoräkning i pensionshänseende av tid, varunder Wiklund varit verksam som missionär och lärarinna vid missionsstationen Naiman-ul i Mongoliet, nyligen varit föremål för prövning av Kungl. Maj:t. Att därvid tillgodoräkning funnits ej böra ske, torde sammanhånga med att ifrågavarande verksamhet icke varit statsunderstödd eller ställd under svensk statlig myndighets inseende. Mot bakgrunden av vad sålunda förekommit finner sig utskottet, även med beaktande av det oegennyttiga och gagnande arbete som Wiklund utfört, icke kunna tillstyrka att Wiklund genom särskilt beslut av riksdagen skulle tillerkännas tilläggs pension av statsmedel utöver den henne författningsenligt tillkommande avkortade tjänstepensionen. Ett dylikt beslut skulle sannolikt kunna medföra svåröverskådliga konsekvenser.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att motionerna I: 57 och II: 105 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

19:o) **F. d. bokhållaren, kaptenen i reserven Henrik Johan Saxo Kleberg (tilläggs pension)**. I motionen I: 233 hemställa herrar *Karl August Johanson och Elmgren*, att riksdagen måtte medgiva, att till kaptenen Johan Kleberg skall retroaktivt från den 1 oktober 1949 utgå pension enligt Ca 33 i stället för enligt Ca 24.

Ifrågavarande förslag har föranletts av Klebergs anställning såsom sekreterare hos riksheraldikerämbetet.

Av handlingarna inhämtas,

att Kleberg är född år 1883 och således under innevarande år uppnår 67 års ålder;

att han åren 1921—1948 innehaft tjänst såsom bokhållare hos arméförvaltningen, vilken tjänst fr. o. m. den 1 juli 1937 överförts till övergångsstat;

att han åren 1931—1937 vid sidan av nämnda tjänst bestritt befattningen såsom sekreterare hos riksheraldikerämbetet;

att han fr. o. m. den 1 juli 1937 icke bestritt sin bokhållartjänst utan t. o. m. den 30 september 1948, då han avgick med pension, haft sin tjänstgöring förlagd till riksheraldikerämbetet, vilken tjänstgöring därefter fortsatt intill den 1 oktober 1949;

att den honom sedan den 1 oktober 1948 tillkommande ålderspensionen såsom f. d. bokhållare hos arméförvaltningen utgår enligt lönegrad Ca 24;

samt att sekreterarbefattningen hos riksheraldikerämbetet icke är förknädd med pensionsrätt.

Över motionen har, efter därom i vederbörlig ordning gjord framställning, *statskontoret* avgivit yttrande och därvid, efter att ha erinrat om Klebergs tjänstgöringsförhållanden, anfört följande.

För bedömande av arten och beskaffenheten av ifrågavarande sekreterarbefattning hos riksheraldikerämbetet torde vidare böra framhållas, att den nuvarande innehavaren medgivits rätt att förena sekreterarskapet med ordinarie befattning i riksarkivet. Vid här angivna förhållanden måste befattningen, även om densamma under vissa år synes ha utgjort Klebergs huvudsakliga sysselsättning, anses ha karaktären av bisyssla. Det må vidare beaktas, att befattningen icke blivit i avlöningshänseende reglerad. De inkomster, som inflyta genom riksheraldikerämbetets verksamhet, ha fördelats mellan befattningshavarna. Statskontoret kan på grund av vad sålunda anförts icke finna det förenligt med de principer, som hittills varit bestämmande för beviljande av pension åt statliga befattningshavare, att tillerkänna Kleberg särskild tilläggs pension på grund av hans anställning hos riksheraldikerämbetet. Ämbetsverket anser förty, att motionen icke bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

Utskottet. Med hänsyn till arten och omfattningen av den befattning Kleberg innehaft hos riksheraldikerämbetet anser utskottet — med beaktande jämväl av vad statskontoret anfört — tillräckliga skäl icke föreligga för att Kleberg skulle, på sätt i motionen föreslagits, tillerkännas högre pen-

sion än den för honom i hans egenskap av f. d. bokhållare hos arméförvaltningen gällande. Utskottet hemställer förty,

att motionen I: 233 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

20:o) **Kontorsbiträdet vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut Ester Johansson, född Karlsson.** Under punkten 10 av propositionen nr 120 föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att kontorsbiträdet vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut Ester Johansson, född Karlsson, må från och med månaden näst efter den, varunder hon lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 2 004 kronor.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

21:o) **Förra städerskan vid rikets allmänna kartverk Sofia Eugenia (Jenny) Meyer, född Andersson.** Under punkten 11 av propositionen nr 120 föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att förra städerskan vid rikets allmänna kartverk Sofia Eugenia (Jenny) Meyer, född Andersson, må, räknat från och med den 1 januari 1950, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 468 kronor.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

22:o) **Vikarierande sköterskan vid Restads sjukhus vid Vänersborg Signe Cecilia Ekros, född Johansson.** Under punkten 12 av propositionen nr 120 föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att vikarierande sköterskan vid Restads sjukhus vid Vänersborg Signe Cecilia Ekros, född Johansson, må från och med månaden näst efter den, varunder hon lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1 992 kronor.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

23:o) **Kriminalöverkonstapeln vid statspolisavdelningen i Karlstad Paul Henning Jansson.** Under punkten 13 av propositionen nr 120 föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att kriminalöverkonstapeln vid statspolisavdelningen i Karlstad Paul Henning Jansson må, utöver honom från Karlstads stad tillkommande pension, från och med månaden näst efter den, varunder han lämnar sin anställning, under sin återstående livstid från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 3 840 kronor.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

24:o) **Förra postbiträdena Edit Carlander, Elsa Charlotta Eliasson och Edit Adolfina Lindqvist, postbiträdet Axelina Vilhelmina Fredrika Elisabet Lütz, förra postbiträdet Anna Nordlander, född Dahlberg, förra extra kontorsbiträdet Maria Magdalena Sahlin, född Hedfors, och förre posttransportören Ludvig Ewald Esaias Larsson.** Under punkten 14 av propositionen nr 120 föreslår Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att förra postbiträdena Edit Carlander, Elsa Charlotta Eliasson och Edit Adolfina Lindqvist, postbiträdet Axelina Vilhelmina Fredrika Elisabet Lütz, förra postbiträdet Anna Nordlander, född Dahlberg, förra extra kontorsbiträdet Maria Magdalena Sahlin, född Hedfors, och förre posttransportören Ludvig Ewald Esaias Larsson må från och med månaden näst efter den, varunder de lämnat sina anställningar, under återstående livstiden uppbära årliga pensioner, Carlander med 2 220 kronor, Eliasson med 1 464 kronor, Lindqvist med 1 380 kronor, Lütz med 1 500 kronor, Nordlander med 1 308 kronor, Sahlin med 1 068 kronor och Larsson med 1 116 kronor, skolande pensionerna utgå av postmedel.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

25:o) **F. d. verksläkaren vid telegrafverkets verkstad i Nynäshamn Nils Gustaf Rothman.** I motionen II: 59 hemställer herr *Hedqvist m. fl.*, att riksdagen måtte bevilja förre läkaren vid telegrafverkets verkstad i Nynäshamn, med. lic. Nils Gustaf Rothman pension enligt i motionen angivna grunder.

Av handlingarna inhämtas,

att Rothman är född den 26 mars 1878 och således 72 år gammal;

att han under tiden 27 oktober 1913—30 april 1946 varit anställd som läkare för personalen vid telegrafverkets verkstad i Nynäshamn, därvid jämlikt avtal mellan honom och telegrafverket ersättning beräknats efter tio kronor per år till varje honom hänvisad person;

att antalet vid verkstaden anställda med rätt till läkarvård på telegrafverkets bekostnad utgjort 526 år 1913 och 1450 per den 31 december 1945; samt att Rothman jämsides med sagda verksläkartjänst i nära 23 års tid varit köpingsläkare i Nynäshamn, för vilken befattning han åtnjuter pension med för närvarande 3 454 kronor 8 öre för år.

I skrivelse den 22 januari 1946 hemställde *telegrafstyrelsen* hos Kungl. Maj:t om utverkande av pension åt Rothman på grund av hans omförmälda anställning som verksläkare.

I häröver avgivet utlåtande anförde *statskontoret*, att Rothman med hänsyn till arten av sin förevarande anställning icke kunde anses ha innehaft sådan befattning i statens tjänst, som borde medföra pension av statsmedel, samt att ett bifall till framställningen syntes komma att medföra omfattande konsekvenser, varför ämbetsverket avstyrkte bifall till framställningen.

Genom beslut den 8 mars 1946 fann *Kungl. Maj:t* framställningen icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Utskottet. Såsom av den lämnade redogörelsen framgår har Rothman under en tid av drygt 32 år varit anställd som verksläkare vid telegrafverkets verkstad i Nynäshamn; därjämte har han under 23 år bestritt tjänsten som köpingsläkare därstädes. Av utredningen i ärendet synes framgå, att de med verksläkarsysslan förenade göromålen varit av osedvanligt stor omfattning liksom även att Rothman nedlagt ett värdefullt arbete till nytta för såväl telegrafverket som den till honom hänvisade personalen. Ur dessa synpunkter kunna onekligen skäl tala för att Rothman beredes någon pension av statsmedel, oaktat han i sin nämnda anställning icke innehaft sådan befattning i statens tjänst, som enligt vanliga pensionsprinciper bör medföra dylik pension. Den omständigheten att Rothman i sin förutvarande egenkap av köpingsläkare uppbär pension med f. n. 3 454 kronor 8 öre för år, synes i och för sig icke behöva utgöra hinder för beviljandet av en pension av statsmedel. Emellertid är utskottet icke berett att på grundval av föreliggande material nu tillstyrka en åtgärd i sådan riktning. Före ett ställningstagande till den väckta frågan torde böra klarläggas, i vad mån ett beslut om statspension åt Rothman skulle kunna medföra icke önskvärda konsekvenser beträffande verksläkarkåren i övrigt. En sådan undersökning bör lämpligen verkställas genom Kungl. Maj:ts försorg. Utskottet vill uttala sig för att Kungl. Maj:t efter undersökning tager pensionsfrågan under förnyad prövning och därefter vidtager de åtgärder, vartill förhållandena må giva anledning.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att motionen II: 59 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

26:o) Förra grovarbetaren Sven Edvard Svensson. I motionen II: 108 hemställer herr *Hedqvist*, att riksdagen måtte besluta tillerkänna grovarbetaren Sven Edvard Svensson, Nynäshamn, ett årligt understöd med belopp, som efter prövning kan befinnas skäligt.

Av handlingarna inhämtas, att Svensson är född den 6 september 1879 och således 70 år gammal.

Över motionen har, efter därom i vederbörlig ordning gjord framställning, telegrafstyrelsen avgivit yttrande och därvid anfört följande.

Sådana vid telegrafverkets verkstad i Nynäshamn förekommande arbeten — byggnads- och vägarbeten, sprängning och schaktning m. m. — som icke tillhöra den egentliga verkstadsdriften, anses icke lämpligen böra utföras i verkstadens egen regi och med anlitage av dess personal utan utlämnas på entreprenad och utföras av arbetare, som äro anställda hos och avlönade av vederbörande entreprenör. Å verkstaden föres icke några som helst anteckningar beträffande arbetare som sysselsättas vid dylika arbeten. Verkstaden har därför ej några egna uppgifter angående de tider, den i motionen omnämnde grovarbetaren Sven Edvard Svensson deltagit i entreprenadarbetaren inom verkstadens område. Av upplysningar, som från annat håll införskaffats genom verkstadens försorg, framgår emellertid att Svensson varit anställd hos flera entreprenörer och att han under skilda perioder deltagit i arbeten varom här är fråga. Enligt de införskaffade upplysningarna skulle Svensson hava varit sysselsatt vid dessa arbeten under nedanstående ungefärliga tider:

2 år under tiden 1918—1920 vid byggnadsarbeten utlämnade till entreprenören Fält,

5 1/2 år under tiden 1923—juli 1928 vid bergsprängnings- och diverse grovarbeten, vilka utförts på löpande räkning av entreprenören Östberg,

3 år under tiden 1930—1933 vid diverse grovarbeten, vilka utförts på löpande räkning av entreprenören Östberg, samt

12 år under tiden 1937—1949 vid diverse grovarbeten, vilka på löpande räkning utförts av entreprenören Östberg till år 1947 och därefter av entreprenören Johansson.

Av det anförda framgår, att Svensson icke någon gång innehaft anställning såsom arbetare i statens tjänst och att följaktligen någon rätt för honom att komma i åtnjutande av pension eller årligt understöd från telegrafverket ej föreligger. Telegrafstyrelsen vill framhålla att ett stort antal personer utfört och utföra arbeten av skilda slag för telegrafverkets räkning utan att vara anställda vid verket, och att samma skäl som i motionen anförts för beviljande av årligt understöd åt Svensson skulle kunna åberopas i många andra fall. Ett beviljande av årligt understöd i enlighet med motionärens hemställan synes därför kunna medföra icke önskvärda konsekvenser för statsverket.

Telegrafstyrelsen anser sig icke kunna tillstyrka bifall till motionen.

Utskottet. Då såsom telegrafstyrelsen framhållit Svensson icke innehaft direkt anställning såsom arbetare i statens tjänst utan endast utfört arbete åt olika av telegrafverket anlitate entreprenörer, anser sig utskottet icke kunna tillstyrka någon åtgärd i motionens syfte. Utskottet hemställer förty,

att motionen II: 108 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 25 april 1950.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Närvarande: se under utlåtandet nr 93.

Reservationer.

1) vid *punkten 12:o*) (Vägarbetaren Fritz Johan Talsjö) av herrar *Rickard Lindström, Gustaf Karlsson, Hesselbom, Bergström, Ståhl, Åkerström, Kollberg* och *Persson* i Vinberg, vilka ansett, att utskottet bort tillstyrka motionen II: 25 och därför hemställa,

att riksdagen må med bifall till motionen II: 25 besluta, att vägarbetaren Fritz Johan Talsjö må i pensionshänseende tillgodoräkna den tid, under vilken han tjänstgjort som blockledare i Ljusvattnet.

2) vid *punkten 19:o*) (F. d. bokhållaren, kaptenen i reserven Henrik Johan Saxo Kleberg) av herrar *Rickard Lindström, Grånebo* och *Kollberg*, vilka ansett, att utskottets yttrande och hemställan bort hava följande lydelse:

»Kleberg har under mer än 17 år tjänstgjort som föredragande och sekreterare hos riksheraldikerämbetet. Att börja med förenades denna tjänst med hans tjänst i arméförvaltningen, men 1937 års riksdag beslöt medgiva, att Kleberg, vilkens ordinarie tjänst i arméförvaltningen var avsedd att indragas, skulle få utnyttjas i annan befattning, närmast då såsom sekreterare i riksheraldikerämbetet. Riksdagen har alltså själv satt Kleberg på denna personliga befattning av ytterst säregen beskaffenhet. Det kan därför icke göras gällande att denna sekreterartjänst skall betraktas som bisyssla.

Det bör påpekas att Klebergs tjänstställiganden hos riksheraldikerämbetet numera fördelats på en förste sekreterare och en sekreterare. Vidare är till ämbetets förfogande ställd en amanuens med daglig kortare tjänstgöringstid. Uppenbart är sålunda, att Klebergs mångåriga tjänstgöring inom riksheraldikerämbetet väl motsvarat skäligen krav på en heltidstjänst i ansvarig ställning.

Ett bifall till motionen om höjd pension åt Kleberg torde icke komma att skapa något prejudikat med hänsyn till de omständigheter, under vilka hans

befattning i riksheraldikerämbetet tillkommit. I motionen I: 233 yrkas att Kleberg skulle tillerkännas pension enligt lönegrad Ca 33. På grund av den säregna beskaffenheten av Klebergs anställning hos riksheraldikerämbetet och svårigheten att jämföra den med andra befattningar inom statsförvaltningen torde det emellertid vara lämpligt att bestämma Klebergs pension enligt lönegrad Ca 29.

Utskottet hemställer,

- att riksdagen må i anledning av motionen I: 233 besluta, att f. d. bokhållaren Henrik Johan Saxo Klebergs pensionsförmåner skola utgå enligt lönegrad Ca 29 i stället för enligt lönegrad Ca 24.»
-